

III.7060.262.2020.AS

**Pani
Marlena Małąg
Minister Rodziny, Pracy i
Polityki Społecznej**

Szanowna Pani Minister,

uprzejmie informuję, że nadal jestem adresatem skarg dotyczących braku możliwości odwołania się przez ubezpieczonego od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS wydawanego w sprawie celowości przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej.

Kwestia ta została przeze mnie podjęta już w 2016 r.¹, wówczas Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej uznał za zasadne moje wątpliwości² i wskazał, że kwestia zasad wydawania orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS jest przedmiotem analizy mającej na celu określenie zakresu koniecznych zmian legislacyjnych. Niestety do chwili obecnej stan prawny w tym przedmiocie nie uległ zmianie. Co więcej, z otrzymanej aktualnie odpowiedzi Departamentu Ubezpieczeń Społecznych w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej³ w indywidualnej sprawie wynika, że zmiany takie nie są planowane, a obowiązujące w tej kwestii przepisy uznane zostały za prawidłowe.

Z art. 69 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych⁴ wynika, że w ramach prewencji rentowej Zakład Ubezpieczeń Społecznych kieruje ubezpieczonych i inne uprawnione osoby do ośrodków rehabilitacyjnych, a szczegółowe procedury, poprzedzające wydanie skierowania lub odmowę wydania skierowania, określono w rozporządzeniu. W

¹ Wystąpienie z dnia 15 lutego 2016 r. do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – III.7060.903.2015

² Odpowiedź z dnia 17 marca 2016 r. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - DUS.I.071.1.2016.KW

³ Odpowiedź z dnia 14 maja 2020 r. (data doręczenia) Departamentu Ubezpieczeń Społecznych MRPiPS - DUS.III.500.39.2020.BS

⁴ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 ze zm.)

myśl § 2 ust. 4 rozporządzenia⁵ o wyniku rozpatrzenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, właściwa jednostka organizacyjna zakładu, zawiadamia na piśmie ubezpieczonego oraz rencistę. W myśl § 5 ust. 1 rozporządzenia orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu o potrzebie rehabilitacji leczniczej stanowi podstawę do skierowania przez zakład na rehabilitację leczniczą.

Sprawy związane ze skierowaniem na rehabilitację leczniczą w ramach działań prewencyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie podlegają kontroli sądowej.

Przyjmując, że zawiadomienie o skierowaniu na rehabilitację nie następuje w drodze umożliwiającej odwołanie się od niej, należy stwierdzić, że dotyczy ono sfery praw osoby ubiegającej się o świadczenie i powinno zostać poddane kontroli sądu. Działanie Zakładu jest bowiem czynnością wpływającą bezpośrednio na prawo wnioskodawcy do rehabilitacji w sposób określony przepisami prawa.

W tej sytuacji wątpliwości konstytucyjne budzi przewidziana w rozporządzeniu procedura, która w szczególności nie stwarza ubezpieczonym (rencistom) żadnych uprawnień podmiotowych w zakresie dochodzenia swych racji w razie negatywnego załatwienia przez ZUS wniosku o skierowanie na rehabilitację leczniczą.

Należy wskazać, że także w doktrynie wskazuje się, że "kwestia sposobu załatwienia przez ZUS wniosku o skierowanie na rehabilitację leczniczą jest dyskusyjna, jednakże wydaje się, że przyjęcie tezy o wydawaniu w tym zakresie decyzji - podlegającej kontroli sądowej - jest uzasadnione. Stwarza bowiem ubezpieczonym (rencistom) uprawnienia podmiotowe dochodzenia swych racji w postępowaniu sądowym. Odmowa skierowania dokonana w formie zawiadomienia nie rodzi zaś żadnych uprawnień, byłaby przejawem arbitralności poczynąń Zakładu. W ten sposób pewien wycinek działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pozostałby poza kontrolą sądową, co wydaje się być trudne do zaakceptowania"⁶. Wskazano także, że katalog zawarty w art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma charakter niewyczerpujący, jest katalogiem otwartym. Uzasadnione wydaje się stwierdzenie, że kierowanie ubezpieczonych (rencistów) do ośrodków rehabilitacyjnych w ramach prewencji rentowej może być ocenione jako "indywidualna sprawa".

Pragnę wskazać, że prawo do sądu wynikające z art. 45 Konstytucji RP oznacza dla ustawodawcy obowiązek ustanowienia regulacji prawnej, która zapewni rozpatrzenie sprawy przez sąd, na żądanie zainteresowanego. Oznacza uznanie znaczenia sądów dla określania statusu prawnego jednostki we wszelkich sytuacjach, w których może to

⁵ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne (Dz. U. z 2019 r. poz. 277)

⁶ J. Wantoch-Rekowski, glosa do postanowienia SA w Warszawie z dnia 27 maja 2002 r., III AUz 186/02, OSA 2003, z. 4, s. 85.

okazywać się potrzebne. Uzasadnieniem dla tego uznania jest – nawiązujący do wykształconego w europejskiej kulturze prawnej – wymóg niezależności, bezstronności i niezawisłości tego organu, funkcjonującego jawnie, terminowo i sprawiedliwie.

Biorąc powyższe pod uwagę ponownie wskazuję na konieczność interwencji ustawodawczej, korygującej wskazany wyżej stan prawny wynikający z przepisów ustawy systemowej oraz przepisów rozporządzenia.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627), uprzejmie proszę Panią Minister o przedstawienie stanowiska w kwestii zmiany sposobu załatwienia przez ZUS wniosku o skierowanie na rehabilitację leczniczą.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

podpisano elektronicznie